

ISSN 0321-1401

Дошкільне 5

Виховання 2019

Щомісячний науково-методичний журнал Міністерства освіти і науки України для педагогів і батьків

У фокусі:
ДИТИНА І МИСТЕЦТВО

**ОРГАНІЗОВУЄМО
МИСТЕЦЬКУ
ДІЯЛЬНІСТЬ**

**БЕСІДИ
ЗА КАРТИНАМИ**

**ПОЕЗІЯ
І ЕКОЛОГІЯ**

**МУЗЕЙНА
ПЕДАГОГІКА**

**ВИНАХІДНИЦЬКЕ
МАЛЮВАННЯ**

**РОЗВАГА ДО ДНЯ
ЗАХИСТУ ДІТЕЙ**

*Мистецтво давнє і нове
В дитячій творчості живе*

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

Андрусич Ніна Олексіївна, головний редактор видавництва "Світлич".

Бех Іван Дмитрович, доктор психол. наук, дійсний член НАПН України, директор Інституту проблем виховання НАПН України.

Беленька Ганна Володимирівна, доктор пед. наук, професор, Педагогічний інститут КУ ім. Бориса Грінченка.

Богуш Алла Михайлівна, доктор пед. наук, дійсний член НАПН України, Південноукраїнський НПУ ім. К. Д. Ушинського.

Гавриш Наталія Василівна, доктор пед. наук, професор, ДВНЗ "ПХДУ імені Григорія Сковороди".

Єфименко Микола Миколайович, доктор пед. наук, професор, Бердянський ДПУ.

Кононко Олена Леонтіївна, доктор психол. наук, професор, НДУ ім. Миколи Гоголя.

Ладивір Світлана Олексіївна, канд. психол. наук, Інститут психології ім. Г. С. Костюка НАПН України.

Низковська Олена Вікторівна, наук. співроб., ДНУ "Інститут модернізації змісту освіти" МОН України.

Піроженко Тамара Олександрівна, доктор психол. наук, Інститут психології ім. Г. С. Костюка НАПН України.

Рібцун Юлія Валентинівна, канд. пед. наук, ст. наук. співроб., Інститут спеціальної педагогіки і психології ім. М. Ярмаченка НАПН України.

Смольникова Галина Валентинівна, канд. психол. наук, ІППО КУ ім. Бориса Грінченка.

Сухомлинська Ольга Василівна, доктор пед. наук, дійсний член НАПН України.

Тарасенко Галина Сергіївна, доктор пед. наук, професор, Вінницька академія неперервної освіти.

У ФОКУСІ ВИПУСКУ: ДИТИНА І МИСТЕЦТВО

Чи помічали ви, який потужний вплив має на дітей мистецтво? З яким захопленням малята слухають казки й вірші! Як зачудовано розглядають твори живопису, мовби гуляють серед намальованих пейзажів чи фантастичних сюжетів. Як вільно змішують фарби й створюють дивовижні картини. Як мимоволі починають рухатися під музику... Діти радо входять у світ мистецтва, звісно, коли поруч є мудрий провідник.

На допомогу педагогам у цьому випуску "ДВ" ми підготували:

- ♦ поради щодо організації мистецьких занять на основі інтеграції, позитивної мотивації та свободи творчості;
- ♦ бесіди за картинами та віршами;
- ♦ досліди з монотипією та пальчикові вправи;
- ♦ розробки креативних занять;
- ♦ матеріали з досвіду популяризації книжки і співпраці з музеями.

А ще ми відновили рубрику "Плекаймо рідну мову", у якій подаємо короткі підказки щодо правильного вживання українських слів, аби ваше мовлення було взірцем для малят — багатим, виразним і чистим.

ЧЕРПАЙТЕ НАТХНЕННЯ В МИСТЕЦТВІ Й УЛЮБЛЕНІЙ РОБОТІ,
ТВОРІТЬ РАЗОМ ЗІ СВОЇМИ ВИХОВАНЦЯМИ!

Передплатні індекси: "ДВ" — 74140, "ДВ" з додатками — 95989
ВИГІДНА ПЕРЕДПЛАТА НА САЙТІ JMIL.COM.UA

ДОШКІЛЬНЕ ВИХОВАННЯ

Щомісячний науково-методичний журнал
МОН України для педагогів і батьків
№ 5 (933), травень 2019

Виходить з 1911/1931 року

Головний редактор **Юлія Журлакова**

Редактори: **Ольга Мельник,**
Тетяна Небесна

Коректор **Ніна Любаченко**

Комп'ютерна верстка **Володимир Васильєв**

Свідоцтво про державну реєстрацію засобу масової
інформації: серія KB № 6919 від 31.01.2003

Видруковано у друкарні ТОВ "Літера-Друк",
вул. Озерна, 6, оф. 122, Київ, 04209.

Свідоцтво ДК № 3689 від 28.01.2010 р.

Підписано до друку 13.05.2019. Формат 60x84 1/8.

Папір офсетний. Друк офсетний. Умовн. друк. арк. 3,72.

Умовн. фарб.-відб. 14,88. Обл.-видавн. арк. 5,5.

Наклад 6136. Зам. № 190231.

**Відповідальність за зміст рекламних матеріалів
несе рекламодавець**

Адреса редакції:

04053, Київ-53, а/с 36.

E-mail: dv@dvsvit.com.ua

Тел.: (044) 486-11-19,

(044) 486-13-32 (т/ф),

(099) 376-35-36

© **Видавництво "Світлич", 2019**

Забороняється копіювання або інше
відтворення матеріалів журналу

Літні пейзажі Києва

Бесіди за творами живопису з дітьми старшої групи

Галина СМОЛЬНИКОВА,

канд. психол. наук, доцент кафедри методики та психології дошкільної і початкової освіти, ІППО Київського університету імені Бориса Грінченка

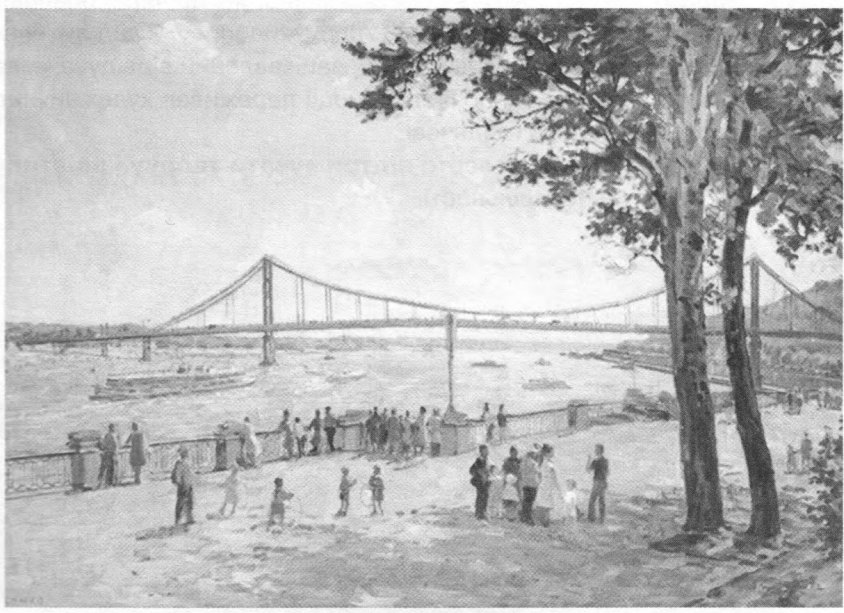
Розглядаючи з дітьми твори живопису, обговорюючи їх, звертаючись до досвіду малят та їхньої емоційної сфери, педагоги закладають у вихованців основи світобачення, мистецького сприйняття, сприяють розвитку творчих здібностей. У журналі "Дошкільне виховання", 2018, № 12 ми пропонували читачам орієнтовні бесіди за картинами, присвяченими столиці України. У цьому номері подаємо ще кілька прикладів, які допоможуть відкрити малютам красу київського літа.

Вид на парковий міст

Бесіда за картиною Василя Хомка

Вихователь звертає увагу дітей на мольберт, на якому стоїть картина художника В. Хомка, і читає вірш О. Роговенко.

Сяйвом сонця все залите.
В нас гостює справжнє літо —
Кольорове та яскраве,
Запашне, смішне, цікаве!

Вихователь. Діти, мені здається, ці віршовані рядки чудово пасують до картини Василя Єфремовича Хомка "Вид на парковий міст". Як ви вважаєте, чому я так вирішила? (Уважно вислуховує всі відповіді дітей).

☞ Які ознаки того, що сяє сонечко ми бачимо на цій картині? (Узагальнює відповіді дітей).

Я побачила відблиски сонця на траві під деревом і на тротуарі набережної. Вони мають відтінки жовтого кольору.

☞ А що дає нам підстави стверджувати, що художник побачив літо кольоровим та яскравим? (Не поспішаючи, зацікавлено вислуховує відповіді дітей).

☞ Ви помітили, що на картині переважають відтінки блакитного, зеленого та бежевого (пісочного) кольорів? А який колір літа вам найбільше подобається? (Відповіді дітей).

☞ Спробуйте знайти на картині фрагменти, які доводять, що літо запашне, смішне, цікаве. (Відповіді дітей).

Дивлячись на цю картину, я уявляю, що разом з дорослими та дітьми стою на набережній Дніпра і спостерігаю он за тим прогулянковим корабликом. Він неспішно пливе вздовж річки. З палуби до мене долинає гарна музика. (Вихователь умикає запис пісні про Київ, замріяно слухає). А в якому місці цієї картини хотіли б опинитися ви? Чому?

Знаєте, у своєму дитинстві я полюбляла гратися з обручем, як і ці діти на картині. А вам які забави до вподоби? (Відповіді дітей).

Бачите міст на задньому плані картини? Я його пам'ятаю ще змалечку, він називається Пішохідний. У спекотні літні дні ми з батьками ходили через цей міст на пляж. Якщо уважно придивитися, то можна побачити, що по мосту йде багато людей. Художник зобразив їх ледь помітними крапочками.

Я пригадала один випадок зі свого дитинства, пов'язаний із цим мостом. Одного разу, коли ми з батьками надвечір поверталися з пляжу, був сильний вітер. Тому міст досить сильно розгойдувався, хиталися навіть ліхтарі. Мені, маленькій

дівчинці, було водночас і цікаво, й лячно. Я досі пам'ятаю це відчуття страху і не ходжу по мостах у вітряну погоду. А якими своїми переживаннями від літа хотіли б поділитися ви? (Уважно вислуховує всі відповіді дітей).

Як ви гадаєте, який настрої був у художника, коли він працював над картиною?

Після завершення бесіди вихователь пропонує дітям стати художниками та **намалювати свої враження від літа**. Нагадує, що необхідно використовувати палітру, аби досягти прозорості у відтінках акварельної фарби. Це надасть малюнку легкості. Щоб кольори були яскравими, пензлик промивають перед кожним набиранням фарби іншого кольору. Мазки мають бути повними, соковитими.

Після закінчення малювання діти за бажанням розповідають про свої роботи. Не варто відразу запитувати їх усіх. Це можна робити поступово, протягом дня і навіть тижня. Вихователь має ненав'язливо, ніби мимохідь, спонукати до розмови неговірких, сором'язливих, не впевнених у собі дітей. Він може порівняти деталі малюнків вихованців із пейзажем, побаченим під час спостережень у природі, або, якщо вдається, зі змістом картини тощо.

МЕТОДИЧНИЙ КОМЕНТАР

Для ознайомлення дітей з творами живопису вихователям і батькам слід **обирати картини, сюжети яких будуть зрозумілі** малечкам. При цьому доцільно **порівнювати, як один і той самий сюжет відтворюють різні художники**, у різний час доби. Наприклад, зображення Дніпра в ранкову (В. Хомко "Вид на парковий міст") і вечірню (С. Шишко "Першотравневий парк. Над Дніпром") пору, здалеку (вид зверху) і з більш близького ракурсу тощо.

Варто звертати увагу дітей на колірну гаму, сюжет і деталі картин, на настрої, емоції, які викликає те чи інше полотно. А ще на те, що хоча літо в кожного художника своє, чимось особливе, дивлячись на картину, ми все одно розуміємо, що це літо. Вихователь уточнює, які деталі допомагають це побачити.

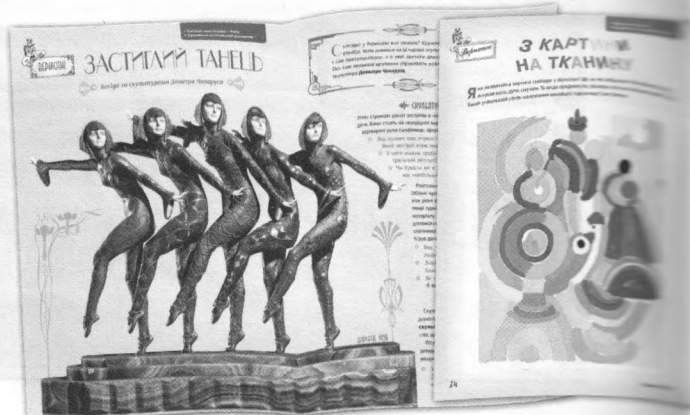
На етапі закріплення набутих знань зі старшими дошкільниками можна пограти в **сюжетно-рольову гру "Картинна галерея"**. Вихователь виставляє репродукції полотен певної тематики, з якими діти ознайомлювалися напередодні. Екскурсводами, звісно, будуть самі вихованці, які по черзі розповідатимуть про виставку, тему, якій вона присвячена, представлені в ній твори живопису. Якщо дитина-екскурсовод розгубиться, забуде, про що треба говорити, вихователь як зацікавлений відвідувач має поставити навідні запитання, допомогти дітям зрозуміти, які почуття, емоції переживав художник під час роботи над тією чи іншою картиною, що хотів передати глядачеві.

Картини митців надихають на творчість і самих малечат. Тож варто **підтримувати творчу ініціативу дітей**, створювати умови для самостійної та колективної діяльності.

РЕПРОДУКЦІЇ КАРТИН
українських і світових митців та бесіди
за ними публікуються щомісяця в журналі

ДЖМІЛЬ
Дослідження, Живопис, Музика і Література

та на сайті: jmil.com.ua/rubrics/vernissage

Першотравневий парк. Над Дніпром

Бесіда за картиною Сергія Шишка

Вихователь. Діти, подивіться на цю чудову картину. Вона називається "Першотравневий парк. Над Дніпром". Її написав український художник Сергій Федорович Шишко.

Якби у нас була можливість увійти в цю картину, де б ви хотіли опинитися? Чому? *(Відповіді дітей)*. Я теж хочу прогулятися разом із цими жінками по алеї, спуститися сходами. Як ви гадаєте, у що я буду одягнута? А ви? *(Відповіді дітей)*.

Так гарно в парку! Зараз він називається Міський сад. Навкруги дерева, кущі... Зверніть увагу на те, якими густими мазками художник намалював листя на деревах і кущах, доріжки парку. Завдяки такій своєрідній техніці зображення картини Сергія Шишка відразу можна впізнати і важко сплутати з полотнами інших авторів. Ми з вами, як і художник, можемо постояти на схилах Дніпра і помилуватися краєвидом. Якщо уважно придивитися до картини, то можна побачити навіть горизонт, де зустрілися блакитна вода і рожеве небо.

Як ви вважаєте, чому на картині так багато рожевого і бузкового кольорів? *(Уважно вислухуйте всі відповіді дітей)*. Наша уявна прогулянка відбувається під час заходу сонця. Саме воно так чарівно і несподівано забарвлює все навкруги.

Прислухайтесь. Що ви чуєте? *(Щебет пташок, розмову жінок, шелест листя на деревах)*.

Після розгляду картини вихователь затуляє її ватманом (хустиною) і запитує про якусь деталь. Наприклад, про те, якого кольору вбрання жінок. Або скільки тополь росте на алеї парку. Або чи на всіх деревах є листя.

Можна поцікавитися, хто з дітей бував разом з батьками на схилах Дніпра. Можливо, хтось із них захоче розповісти про свої враження від прогулянки.

Після бесіди можна запропонувати малятам **намалювати акварельними фарбами захід сонця**. Вихователь наголошує, що в кожній дитини він буде свій, неповторний — як і в художника Сергія Шишка. ■

ЗАВАНТАЖТЕ КАРТИНИ ДЛЯ ПОКАЗУ ДІТЯМ НА ВЕЛИКОМУ ЕКРАНІ: dv.in.ua/2019-5/p11

ВИГІДНО ПЕРЕДПЛАТИТИ НА САЙТІ:

jmil.com.ua/peredplata

КУПУЙТЕ В РЕДАКЦІЇ:

books@dvsvit.com.ua

(044) 486-13-32, (067) 504-50-22